

Список посилань

1. Dale R. GPT– 3: What’s it good for? *Natural Language Engineering*. 2021. Vol. 27. P. 113–118. DOI: 10.1017/S1351324920000601
2. Terwiesch C. Would Chat GPT Get a Wharton MBA? A Prediction Based on Its Performance in the Operations Management Course. The Wharton School of the University of Pennsylvania. URL: <https://mackinstitute.wharton.upenn.edu/wp-content/uploads/2023/01/Christian-Terwiesch-Chat-GTP-1.24.pdf>
3. Закон України «Про вищу освіту» від 28.05.2023 / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради*. 2014. № 37-38, Ст. 2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-345-6-10>

ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ У ДИСЕРТАЦІЙНИХ РОБОТАХ

Бабеня Г. О.

*кандидат медичних наук, старший науковий співробітник,
заступник директора з наукової роботи
Державна установа «Інститут стоматології та щелепно-лицевої
хірургії Національної академії медичних наук України»,
вчений секретар постійнодіючої спеціалізованої вченої ради
м. Одеса, Україна*

Працюючи понад 13 років вченим секретарем спеціалізованої вченої ради в своїй установі, я зрозуміла, що академічна доброчесність, її дотримання та наслідки її порушення стають дуже актуальними не тільки для сьогоднішніх здобувачів наукових ступенів, а і для всіх науковців, враховуючи вільний доступ до просторів Інтернету.

Так, поява відкритого доступу до бібліотек, підручників, монографій, результатів наукових досліджень, опублікованих у вигляді статей, доповідей, тез та ін., значно розширило кругозір аспірантів і науковців, дало можливість ознайомитися з вже проведеними дослідженнями та дає підґрунтя для розвитку вітчизняної науки на світовому рівні. Проте разом з цим, цей вільний доступ відкрив широкі двері до порушення академічної доброчесності, і до плагіату в тому числі.

Так сталося, що в нашій установі аспірантів небагато, протягом 4-х років навчання добре прослідковується та контролюється хто чим

займається і хто як працює, тому порушити доброчесність дуже складно. Але до нашої спецради поступають роботи з інших закладів. Був один кейс: привезли на попередній розгляд до спецради дисертаційну роботу. Призначили передбачуваних рецензентів. Тема роботи не дуже зрозуміла нікому, в тому числі і рецензентам, і що роблять – шукають інформацію в Інтернеті. Що знаходять – захищену декілька років тому в іншій країні ідентичну дисертаційну роботу. Просто дослівно переклали на українську мову захищену чужу дисертацію. А антиплагіатна програма видає високий відсоток ідентичності тексту, бо жодного збігу на українській мові немає.

Ще один момент стосовно цих програм. Вони у своїй більшості знаходять повне текстове співпадіння, проте до порушення академічної доброчесності відноситься не тільки текстове запозичення, а ще і запозичення ідей. Так, написано дещо іншими словами, підставлено дещо інші цифри, але ідея та суть роботи не змінені. Цього антиплагіатні програми не знайдуть.

І другий момент. Частіше за все антиплагіатні програми знаходять плагіат при описі методик дослідження (розділ 2 в дисертаційних роботах). А як можна описати методику по-іншому, окрім послідовності та викладення її автора.

Тому, з моєї точки зору, надіятися тільки на антиплагіатні програми не є правильним. Ці програми значно полегшують роботу, проте кінцева оцінка та визначення наявності порушення академічної доброчесності повинна бути зроблена досвідченою людиною, спеціалістом у даній області.

Що стосується якості публікацій по матеріалам дисертаційної роботи, то дуже стимулює написання гарних наукових статей можливість їх прочитати будь-кому, тобто відкритий доступ (та як більшість журналів, особливо фахових, зараз можна знайти в Інтернеті).

Ще один фактор стимулювання для виходу публікації достойного рівня – це той факт, що до публікацій, в яких надруковано матеріалами дисертаційної роботи, по сьогоденню законодавству зараховуються тільки публікації у наукових фахових виданнях України групи А і Б, а у таких журналах вимоги до публікацій досить високі (особливо у групі А). Бо за останні роки, коли можна і треба було друкуватися в іноземних виданнях, рівень статей став дуже низький. З одного боку, результати вітчизняних досліджень були надруковані за кордоном, і це зовсім інший рівень опублікованості отриманих матеріалів, але, з іншого боку, це були не провідні профільні фахові журнали, а просто журнали (яких зробилося дуже велика кількість з невисокими вимогами).

Якщо торкатися публікацій взагалі, то, на жаль, їх кількість та рівень останнім часом падає, все частіше науковці вдаються до «менеджерської» доброчесності для того, щоб відповідати встановленим вимогам.

Питань щодо академічної доброчесності та її дотримання дуже багато, її принципи тільки стають частиною нашого повсякденного наукового життя, проте їх дотримання підвищить якість освіти будь-якого рівня та кваліфікацію спеціалістів.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-345-6-11>

МОЯ ВЛАСНА ДУМКА

Бережний Н. О.

студент V курсу

факультету іноземної та слов'янської філології

*Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна*

Людству завжди здавалося, що воно не встигає за часом: занадто повільна її хода, занадто багато зайвої буденної роботи, яка не дає змоги займатися улюбленими чи найважливішими справами. Можливо, тому часто думки «великих» забігали наперед і передбачали саме ті речі, які б мали бути, на їх думку, вірними помічниками у житті. Згадаймо, хоча б, відомого французького письменника Жуля Верна, який силою своєї уяви ще у XIX столітті створив відео зв'язок, телебачення, підводний човен, гелікоптер, електромобіль, телефон тощо. Помітивши небезпеку у розумних помічниках, американський письменник-фантаст Айзек Азімов у своїй повісті «Фах» посилав людству одне з перших застережень: про унікальну, але небезпечну можливість швидкої і продуктивної освіти, де таке повільне і недосконале створіння, як людина, не передбачається і незабаром буде витіснене з цього процесу. Виявилось, не так багато і часу потрібно, щоб опанувати шкільну програму. Завантажив стрічку – і ти вже читаєш, пам'ятаєш теорему Піфагора, вмієш малювати.

І ось прийшов той день, про який мріяла більшість, – нас оточують безліч помічників, починаючи від праски і завершуючи швидкісним інтернетом та штучним інтелектом. Чи стало легше жити людині розумній? Чи встигає вона тепер зі своєю «армією технічної